Recenze

A. Heretik sr., A. Heretik jr. a kol.: KLINICKÁ PSYCHOLÓGIA (Druhé prepracované a rozšírené vydanie)

Nové Zámky, Psychoprof 2016, 912 s.

První vydání Klinické psychologie z roku 2007 sloužilo studentům i graduovaným psychologům, avšak bylo i obsažným zdrojem relevantních informací pro pracovníky z jiných oborů. Po rozebrání titulu bylo tedy jen otázkou času, kdy se objeví druhé vydání. Hned v úvodu je třeba konstatovat, že nejde zdaleka jen o nezměněné vydání. Kniha naopak prošla značným vývojem a podstatnými změnami, což vyústilo v její podstatně větší rozsah. Autoři jednotlivých kapitol nemohli opomenout nové informace, objevy, inovované způsoby interpretací atd. Větší rozsah odráží přibývání nových poznatků a recenzovaná kniha je plně na úrovni současné doby. Obsažný text poskytuje vyčerpávající informace nejen z oblasti klinické psychologie, klinické medicíny, ale i z řady příbuzných oblastí.

Text je rozdělen do 22 částí, jednotlivé kapitoly psali specialisté na danou problematiku. Jejich zaujetí pro svoji specializaci se projevilo i rozsahem jednotlivých kapitol. Oproti prvnímu vydání nešlo jen o aditivní přístup, tedy přidání nových poznatků, nýbrž řada kapitol prošla zásadním přepracováním i z metodologického hlediska.

Na díle se podílelo 21 autorů, je více než sympatické, že ke spolupráci byli přibráni i mladí kolegové. Není smyslem recenze popisovat obsah knihy a vyjadřovat se k jednotlivým částem. Práce obsahuje partie obvykle se vyskytující v knihách o klinické psychologii, ale překvapivě i méně tradiční.

Pro hrubou orientaci uveďme skladbu a dělení textu, neboť tak nejlépe vynikne komplexnost publikace. Jsou to kapitoly: Historie klinické psychologie (obsahující mj. podrobnou tabulku, poskytující přehledně uspořádané historické informace), Klinická psychologie jako věda a profese (nově jsou uvedeny právní normy spojené s činností klinických psychologů na Slovensku a otázky psychologické komory), Koncepce normality a abnormality, Teorie klinické psychologie, která se neomezuje jen na nejznámější teorie, ale je uváděna např. i objektová psychologie, behaviorismus, existenciální psychologie, kognitivní psychologie aj.). „Obecnější" texty jsou završeny pasáží o Etiologii poruch v klinické psychologii.

Kniha pokračuje pojednáním o vývojových aspektech klinické psychologie, kapitola Metodologie a etika výzkumu je značně přepracována, nově je zařazena samostatná kapitola, věnovaná klinické psychodiagnostice. Další části nesou názvy Reakce na stress, životní krize a suicidalita, Úzkostné (neurotické) poruchy, Afektivní poruchy (poruchy nálad), Poruchy schizofrenního spektra, Poruchy osobnosti, Závislosti na tabáku, alkoholu a drogách, Poruchy příjmu potravy. Následují Vývojové poruchy (např. autismus, poruchy učení, pozornosti aj.), Klinická psychologie vyššího věku, Psychosomatika (na níž partipicovalo šest autorek a pojednávající o psychosomatice v plné šíři a uvádějící plejádu chorob – např. astma, Crohnovu nemoc, problémy transplantací, teorie bolesti atd.), Neuropsychologie, Psychologie postižených (sluchově, zrakově, jiných smyslů, tělesná postižení, poruchy komunikace), Psychologická sexuologie a Psychofarmakologie.

Na začátku každé kapitoly uvedená klíčová slova usnadňují orientaci čtenáře v textu, kapitoly jsou zakončeny pasáží nazvanou Otázky a náměty do diskuze, což vede čtenáře k okamžité a hlubší reflexi přečtené partie a je i výbornou pedagogickou pomůckou. Na konci každé kapitoly je uvedena základní literatura, čtenář tak není odkázán na pracné hledání v celkovém seznamu literatury na konci knihy.

Stavba knihy a strukturace problematiky je logická. Někde by bylo možno uvažovat o začlenění určitého problému do jiné kapitoly, ale to je v pravomoci autorů a jednoznačný názor neexistuje. Na druhé straně se čtenář setká s konkrétním pojmem (např. „etika") vícekrát – jednou v kap. 2 Etické zásady a normy v práci klinického psychologa a rovněž v kap. 7 o etice výzkumu, ale to je ku prospěchu věci a jedná se o různé souvislosti.

Recenzovaná publikace bude sloužit nejen jako pregraduální příručka, ale plně naplňuje požadavky na postgraduální výuku pro specialisty daného oboru. Jsem přesvědčen, že její význam překročí hranice Slovenska, minimálně v ČR bude využívána při univerzitní výuce i při přípravě k atestaci z klinické psychologie. Oba

editoři zvládli svoji funkci naprosto bezvýhradně, podařilo se jim autory jednotlivých kapitol sjednotit a dosáhnout konsistentního textu.

Grafická úprava textu je pečlivá, používané rámečky zdůrazňují podstatné partie či uvádějí kasuistiky apod. Grafy a statistiky, ilustrující traktovanou tematiku (např. u závislostí) vycházejí z aktuálních dat.

Editorům se podařilo vyvážit obsah a rozsah, podařilo se podat vše podstatné, nezjednodušovat, ale na druhé straně nezahltit čtenáře množstvím informací. Obsahově i didakticky dosahuje recenzovaná publikace výborné úrovně. Zařadí se mezi kompendia širokého rozsahu, která jsou etalonem klinicko-psychologických textů. Neměla by chybět v knihovně žádného odborníka i zájemce o obor.

M. Svoboda